

5. Юн Г.П. Внешнее управление на несостоятельном предприятии / Г.П.Юн, Т.Г.Каль, И.И.Григорьев : Учебное пособие. – М. : Дело, 2003. – 250 с.
6. Рычихина Н.С. Реструктуризация предприятия как основополагающий фактор поддержания устойчивости предприятия – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ivanovo.ac.ru/ru/main/oficzialnyedokumenty/finish/29-avtoreferaty-archiv/171-richixina>
7. Кальніченко Л.Ф. Особливості реструктуризації промислових об'єктів в умовах переходу до ринку / Л.Ф. Кальніченко // Регіональна економіка . – 2000. - №10 .- С.27-33.
8. Евсеев А. Стратегия реструктуризации предприятий в условиях кризиса / А. Евсеев // Проблемы теории и практики управления . – 1999. - №3 . – С.109-113.
9. Страхова Л. Акционирование химических предприятий в современных условиях / Л.Страхова, Г. Бутковская // Менеджмент в России и за рубежом . – М. -1999. - №1. – С.73-92.
10. Дмитриев М. Перспективы экономических реформ в России / М. Дмитриев // Вопросы экономики. - №5. – 2005. – С.52.
11. Кордан К. Пять важных подходов к осуществлению реструктуризации / К.Кордан, Т. Фолмен, М. Вандерборт //Маркетинг. –М., 1999.-№3.– С.109-113.

Стаття надійшла: 14.10.2012 р.
Рецензент: д.е.н., проф. Горелов Д.А.

УДК 330.131.7

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РИЗИКУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Нестеренко В.Ю., канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. В статті розглянуто основні методи оцінювання рівня економічного ризику в діяльності підприємства та розглянуто критерії, які визначають ефективність їх застосування.

Ключові слова: метод, оцінка, ризик, підприємство, ефективність, рівень.

The abstract. The article describes the main methods of assessing the level of risk in the economic activity of the enterprise and discussed the criteria to determine the effectiveness of their using.

Keywords: method, estimation, risk, enterprise, efficiency, level.

Постановка проблеми. Сучасне підприємство реалізує свою діяльність в умовах динамічного внутрішнього та зовнішнього середовища, невизначеність та рухливість факторів впливу на які формують певний рівень ризикованості реалізації підприємством основних напрямків його діяльності. Отже, процес розробки та прийняття ефективного управлінського рішення вимагає обов'язкового врахування фактору економічного ризику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням управління та оцінювання рівня економічного ризику в діяльності підприємства приділено увагу в дослідженнях великої кількості вітчизняних та закордонних науковців [1, 2, 3, 4, 5 та інші]. В своїх дослідженнях автори відобразили інформацію щодо виявлення коректного тлумачення самого терміну «економічний ризик», а також щодо підходів до управління ним та визначили, що одним з головних елементів реалізації названої процедури є саме оцінювання рівня ризику.

Невирішені складові загальної проблеми. Не зважаючи на велику кількість спеціалізованих досліджень з обраної тематики універсального механізму, що дозволив би виявити оптимальний метод оцінювання економічного ризику на підприємстві все ще не виявлено, а тому необхідним є проведення дослідження ефективності застосування кожного з методів оцінювання в умовах конкретного підприємства та чітко поставленої проблеми.

Формулювання цілей статті. Метою статті є акумулювання та аналіз інформації щодо найбільш поширених методів оцінювання рівня економічного ризику, як елемента процедури прийняття управлінського рішення з підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

Викладення основного матеріалу. Починаючи розмову про методи оцінки економічного ризику, слід визначити, насамперед, що саме розуміється під словосполученням «економічна оцінка ризику».

Економічна оцінка ризику – це найперший етап реалізації процесу управління ризиком, метою якого є визначення рівня певного ризику в діяльності підприємства (кількісної величини ризику). Тобто під економічною оцінкою ризику можна розуміти процес отримання значення рівня ризику шляхом прийняття певних показників діяльності підприємства критеріями оцінки ризику, головним завданням якого є визначення допустимості отриманого значення рівня ризику для підприємства [1].

Першим етапом в процесі оцінки рівня ризику є обрання методу оцінки, тобто способу отримання значення рівня ризику. В економічній літературі за досліджуваною темою розділяють три групи методів оцінки:

1) статистичні методи [1-5]. Сутність методів полягає у визначенні рівня певного ризику за допомогою аналізу статистичних даних діяльності підприємства;

2) експертні методи [1-5]. Методи базуються на аналізі даних діяльності підприємства фахівцями певного профілю, що оцінюють ймовірність виникнення певних ризикових подій та витрат;

3) розрахунково-аналітичні методи [1-5] базуються на використанні в процесі оцінки ризику прикладних математичних моделей.

Статистичні методи оцінки є одними з найбільш вживаних. Це обумовлюється достатньо зрозумілим й ґрунтовно розтлумаченим в літературі порядком розрахунків. Але головним слабким місцем цієї групи методів є їх повна залежність від наявності та достовірності статистичних даних за окремими складовими діяльності підприємства, а також багатозначність окремих показників.

Експертні методи передбачають використання суб'єктивних критеріїв, які базуються на різноманітних припущеннях: судженнях оцінюючого, його особистому досвіді, оцінці експерта, погляді фінансового консультанта тощо. При суб'єктивному визначенні вірогідності настання ризикової події не виключені також значні розбіжності між оцінками її значення різними експертами.

При використанні методу доцільності витрат проводиться розподіл витрат підприємства на зони загальних витрат, у межах яких конкретні втрати на перевищують граничні значення рівня ризику.

Аналітичний метод полягає в побудові діаграм залежності підприємства від факторів ризику й визначення критичних значень цих параметрів.

Метод аналогів полягає у використанні даних про розвиток аналогічних напрямків діяльності в минулому при обранні перспективного напрямку діяльності.

Аналіз чуттєвості представляє собою зміну ефективності проекту або діяльності підприємства при певній зміні одного з параметрів проекту. Чим сильніша така залежність, тим вище ризик для підприємства, інвесторів та власників, бо незначне відхилення параметрів проекту від запланованих може призвести до значної загрози усьому проекту в цілому.

Метод перевірки стійкості полягає в розробці „сценарію” розвитку проекту в базовому та найбільш „небезпечному” варіантах, при цьому досліджуються механізми реалізації проекту в різних умовах та показники ефективності для різних учасників. Стійкість проекту в усіх розглянутих ситуаціях повинна бути підтверджена наявністю можливостей досягнення інтересів кожного учасника та покриття можливих збитків та витрат за рахунок методів страхування ризиків, що використовує підприємство.

Метод корегування параметрів проекту в якості заходів по зниженню ризиків передбачає реалізацію таких кроків, як підвищення на середню величину можливих витрат, строків будівництва й обсягів інших робіт по реалізації проекту, перегляд проект-

но-кошторисної документації в ході реалізації проекту у зв'язку з його подорожчанням та з ціллю попередження майбутніх збитків, планування непередбачених втрат від не своєчасних платежів, зривів постачання, незапланованих ремонтів основних засобів, порушень технології, штрафів та санкцій, включення до складу витрат витрат від неза страхованих ризиків, збільшення норми дисконту та внутрішньої норми дохідності.

В найбільш складних для прогнозування випадках в якості методу оцінки ризику використовується метод Монте-Карло, який базується на використанні імітаційних моделей, що дозволяють створити велику кількість сценаріїв, які співпадають з закладеними обмеженнями на вихідні змінні. При цьому в якості очікуваного інтегрального ефекту проекту розглядаються ймовірнісні величини показників ефективності – зазвичай чистого дисконтованого доходу, а також інтегральний ефект при і-тому прогоні створеної імітаційної моделі. Метод Монте-Карло найбільш повно відображає всю гаму невизначеностей, з якою може зустрітися реальний проект або підприємство, але в той же час через задані обмеження використовує всю інформацію, що є в розпорядженні аналітика. Ще однією перевагою даного методу є можливість отримання інтервальних, а не дискретних характеристик ефективності проекту або управлінського рішення. Необхідно також враховувати, що точність результатів великим чином визначається тим, наскільки гарна й точно створена прогнозна модель.

Висновки. Кожний з виявлених методів має свій перелік переваг та недоліків, тому обрання і використання певного з них обумовлюється насамперед такими причинами, як витрати часу та фінансові витрати, об'єктивність методу і отриманих результатів, доступність методологічного забезпечення, універсальність застосування, обсяги та доступність вихідної інформації для проведення розрахунків.

Література:

1. **Внукова Н.М.** Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики: Монографія / Н.М. Внукова, В.А. Смоляк. – Х.: ВД «ИНЖЕК», 2006. – 184с.
2. **Камінський А.** Економічний ризик та методи його вимірювання: Навч. посіб. / А. Камінський. – К.: ВД «Козаки», 2002. – 120 с.
3. **Клебанова Т.С.** Теория экономического риска: Учеб. пособ. / Т.С. Клебанова, Е.В. Раевнева. – Харьков: ИД «ИНЖЕК», 2003. – 156 с.
4. **Матвійчук А.В.** Аналіз і управління економічним ризиком. Навч. Посібник / А.В. Матвійчук. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
5. **Уотшем Т.Дж.** Количественные методы в финансах: Пер. с англ. / Т. Дж. Уотшем, К. Паррамоу. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 527 с.

Стаття надійшла: 11.10.2012 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

УДК 334.012

МЕРЕЖЕВІ СТРУКТУРИ ТА КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ЯК ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТИПУ

Попадинець О.В., канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. В статті аналізується сутність мережевих структур і кластеризація, визначаються їх різновиди, переваги та недоліків, а також досліджується провідний іноземний досвід застосування таких модифікаційних бізнес-утворень.

Ключові слова: мережа, ієрархія, віртуалізація, кластер, трансформація, трансакційні витрати.

The abstract. The essence of network structures and cauterization is analyzed in the article, their versions, advantages and lacks are defined, and also the leading foreign experience of such business-formation's modification application is investigated.